

K hlubšímu porozumění tohoto zákona intelektuálního vytváření idejí je nutno přihlídnout k zázrakům katolické civilizace. Této skvělé civilizaci vděčíme za vše, co obdivujeme a vidíme kolem sebe. Její teologové, spravedlivě posuzováno z lidského hlediska, zahanbili moderní a starověké filosofy; její lékaři přiváděli veřejnost v úžas rozsahem svých znalostí; rovněž pak i historikové této éry prostřednictvím svých všeobecných a vyčerpávajících znalostí zastiňují své antické protějšky. Dílo Sv. Augustina nesoucí název *O Boží obci* je i v dnešní době považováno za nejpropracovanější historickou publikaci, jejíž genialita osvícená paprsky katolictví, uvádí v úžas celé lidské pokolení. Akty katolických koncilů, aniž bychom se hlouběji zabývali otázkou možného božského vnuknutí, se dají považovat za nejdůkladnější monumenty lidské moudrosti. Představitelé kléru excelovali ve znalosti římského a feudálního práva. Kdo překoná Sv. Tomáše ve oblasti vědy, Sv. Augustina v genialitě, Jacquese-Bénigne Bossueta ve vznešenosti nebo Sv. Pavla ve výkonu moci? Kdo je větším básníkem nežli Dante? Kdo se vyrovná Shakespeareovi? Kdo překoná Calderona? Kdo, roven Rafaelovi, vtiskne život a inspiraci malířskému plátnu?

Postavte ctěné publikum před egyptské pyramidy a dočkáte se odpovědi: „Tudy kráčela velká a surová civilizace.“ Zavedte lidi k řeckým sochám a chrámům a jejich reakce bude znít: „Tudy kráčela elegantní, pomíjivá a oslnivá civilizace.“ Zavedte je do stínu římského monumentu a odvětví vám: „Tudy kráčeli velcí lidé.“ Ukažte jim katedrálu a pod dojmem takové majestátnosti ve spojení s takovou krásou, takové vznešenosti v kombinaci se vkusností, takového půvabu ve spojení se vznešeností, strohé jednoty v kontrastu s celou škálou různorodosti, takové přesnosti v kombinaci s odvahou, takové tíhy kamenného zdiva kontrastující s jemností jeho okrajů a tak krásné harmonie ticha, světla, stínu a barevnosti, vám dozajista řeknou: „Tudy kráčeli největší lidé historie přináležící k nejúžasnější lidské civilizaci, jež převzali velkolepost od Egyptanů, osvojili si řeckou bravuru, sílu Římanů, a mimo všechny tyto vlastnosti ještě něco mnohem hodnotnějšího- nesmrtelnost a dokonalost.“

Donoso Cortés: *Ensayo sobre el catolicismo, el liberalismo y el socialismo*. Přeloženo z anglické verze *The Flowering of European Civilisation* publikované na stránkách Gornahoor.net.